

BIJLAGE: BESCHUT WERK (2017005979)

Samenvatting

Met ingang van 1 januari 2017 is het aanbieden van beschut werk een verplichting geworden voor gemeenten, met een vastgesteld aantal te realiseren plekken. Gemeenten moeten beslissen wat de werkwijze is als er meer positieve adviezen beschut werk door het UWV worden afgegeven dan deze taakstelling. Het voorstel is –mocht het zover komen- om geen hoger aantal beschut werk dienstbetrekkingen aan te bieden dan door het Rijk verplicht wordt gesteld, maar alternatieven aan te bieden. De vraag waar beschut werk het best georganiseerd kan worden, wordt geagendeerd in het bestuur GR Paswerk.

Aanleiding

Gemeenten moeten beslissen wat de werkwijze is als er meer positieve adviezen beschut werk door het UWV worden afgegeven dan de taakstelling. Dit moet worden opgenomen in de re-integratieverordening.

Beschut werk

Beschut werk is bedoeld voor mensen die door hun lichamelijke, verstandelijke of psychische beperking niet in een reguliere baan kunnen werken en uitsluitend mogelijkheden tot arbeidsparticipatie hebben in een beschutte omgeving onder aangepaste omstandigheden. Er moet sprake zijn van een dienstverband.

Wettelijke verplichting

Na het afsluiten van de Wet Sociale Werkvoorziening per 1 januari 2015 werd het aanbieden van 'nieuw' beschut werk onder de Participatiewet een keuze voor gemeenten. Met ingang van 1 januari 2017 is het aanbieden van beschut werk echter weer een verplichting geworden.

Aantallen

Het aantal te realiseren beschut werkplekken is bij ministeriële regeling vastgesteld per gemeente. Voor 2017 en 2018 zijn de volgende aantallen bekend gemaakt:

	2017	2018
Bloemendaal	1	2
Haarlemmerliede & Spaarnwoude	0	1
Heemstede	2	4

De aantallen in 2018 zijn het totaal van 2017 en 2018 (dus de cijfers van 2017 en 2018 hoeven niet bij elkaar te worden opgeteld). Na 2018 blijft het aantal verplichte plekken oplopen.

Advies indicatie beschut werk

Om in aanmerking te komen voor beschut werk is een positief advies van het UWV noodzakelijk. Inwoners mogen dit advies in de nieuwe wet zelf vragen (ook inwoners die een uitkering via het UWV hebben). De mogelijkheid blijft bestaan om als gemeente zelf ook inwoners voor te dragen voor een advies.

Het Advies indicatie beschut werk is een advies van het UWV. De gemeente beslist vervolgens of iemand ook echt een indicatie beschut werk krijgt. Als er ruimte is in de taakstelling, dan is het geven van een indicatie en het aanbieden van beschut werk echter een verplichting voor gemeenten.

Pilot

In het uitvoeringsprogramma 2016, toen beschut werk nog geen verplichting was, werd afgesproken dat de IASZ-gemeenten samen met Haarlem en Zandvoort een pilot beschut werk zouden opzetten. Afgesproken werd om dit voorlopig in samenwerking te doen met Pasmach en niet met de GR Paswerk. Kandidaten zouden in dienst komen bij Pasmach.

Op dit moment zijn er nog geen geschikte kandidaten gevonden voor beschut werk. De pilot is dan ook feitelijk niet van start gegaan. Er zijn regionaal indicaties bij het UWV aangevraagd maar deze zijn afgewezen of nog in behandeling. Ook landelijk blijft het aantal indicaties achter. De criteria voor het verkrijgen van een indicatie zijn strenger dan bij de voormalige Wsw het geval was en dat betekent dat minder mensen toegelaten worden.

Organisatie beschut werk

Gezien de wettelijke verplichting om beschut werk te organiseren is het raadzaam opnieuw te overwegen wat de meeste logische plek is voor het onderbrengen van beschut werk, bij Pasmatch, bij de GR Paswerk of op een andere manier. De vraag wie de meest logische 'aanbieder' is voor beschut werk wordt geagendeerd in het bestuur Paswerk. Hierbij wordt gekeken naar juridische en financiële consequenties. Om beschut werk onder de GR Paswerk te kunnen organiseren is bijvoorbeeld een aanpassing van de GR (beslissingsbevoegdheid gemeenteraden) noodzakelijk.

Re-integratieverordening

Doordat inwoners ook zelf een advies indicatie beschut werk mogen aanvragen bij het UWV, is de gemeente niet meer 'in control' over de mogelijke aantallen. Er kunnen minder positieve adviezen door het UWV afgegeven worden, maar ook meer. De vraag is wat te doen in dit laatste geval. Dit moet worden vastgelegd in de re-integratieverordening.

Minder positieve adviezen

Als er in een jaar minder positieve adviezen beschut werk door UWV worden afgegeven dan landelijk geraamd, vindt het Kabinet het acceptabel dat in dat jaar minder beschut werkplekken worden gerealiseerd. Er kan immers van worden uitgegaan dat de behoefte lager is.

Meer positieve adviezen

Als er in een jaar méér positieve adviezen beschut werk door UWV worden afgegeven dan waarmee in de landelijke taakstelling rekening is gehouden zijn er twee opties:

1. Het aanbieden van meer beschutte plekken dan door het Rijk verplicht wordt gesteld.
2. Het inzetten van alternatieve voorzieningen. Aangegeven moet worden om welke voorzieningen het gaat.

Om een keuze te kunnen maken tussen optie 1 en 2 moet eerst naar de financiële gevolgen worden gekeken.

Financiën

Ten behoeve van de pilot is destijds afgesproken dat Pasmatch een beschutte werkplek aanbiedt voor € 16.800 per jaar. Dit zijn de loonkosten en werkgeverslasten. Er worden geen kosten voor begeleiding of werkplekaanpassingen in rekening gebracht. De kosten zijn gebaseerd op het minimumloon en een dienstverband van 25 uur per week.

Het niet in rekening brengen van begeleidingskosten is niet realistisch, omdat begeleidingskosten wel gemaakt moeten worden. Nu er geen sprake meer is van een pilot maar van een wettelijke verplichting, is het zaak de kosten zo realistisch mogelijk in beeld te brengen. Dit is echter nog niet mogelijk, omdat er nog geen plekken zijn ingevuld en de vraag waar de plekken georganiseerd gaan worden nog open ligt. Aan de hand van de door het Rijk voorgestelde dekking kan er echter wel een indruk ontstaan van de kosten:

Hoe zit de dekking van beschut werk precies in elkaar?

Om het instrument beschut werk te financieren, heeft de gemeente de beschikking over de volgende structurele middelen:

1. Middelen voor de begeleiding en de inzet van werkvoorzieningen in het Participatiebudget (onderdeel Integratie-uitkering Sociaal Domein Gemeentefonds). Het kabinet rekent met een gemiddeld bedrag van € 8.500 per voltijd baan per jaar.¹ Gezien het feit dat het aantal verplichte plekken jaarlijks toeneemt, nemen deze kosten ook steeds meer toe. Zie onderstaande tabel.

¹ Bij de totstandkoming van de Participatiewet zijn conform de afspraken in het sociaal akkoord middelen aan gemeenten beschikbaar gesteld olopend voor structureel 30.000 beschut werkplekken tegen een gemiddeld dienstverband van 31 uur (volgens de definitie van artikel 10b Participatiewet) in 2048.

	2017		2018	
	aantal	begeleidingskosten	aantal	begeleidingskosten
Bloemendaal	1	€ 8.500	2	€ 17.000
Haarlemmerliede & Spaarnwoude	0	€ 0	1	€ 8.500
Heemstede	2	€ 17.000	4	€ 34.000

2. Middelen voor loonkostensubsidie in het I-deel (BUIG-budget). Gemeenten kunnen voor de financiering van beschut werk loonkostensubsidie inzetten. Bij de berekening van het macrobudget voor het I-deel is hiermee rekening gehouden; er is uitgegaan van een loonwaarde van 30 procent van het Wettelijk minimumloon (Wml), inclusief vakantietoeslag. Voor een werkplek die voor de loonkostensubsidie geldt als een voltijdbaan is er dus tot 70 procent van het Wml beschikbaar (inclusief vakantietoeslag). Dat komt neer op € 17.000 per jaar.
3. Het Lage Inkomensvoordeel (LIV) is een vergoeding die werkgevers krijgen van de belastingdienst voor werknemers met een laag inkomen. Het LIV is ingevoerd per 1 januari 2017. Het gaat om werknemers die minder verdienen dan 125 procent van het wettelijk minimumloon. Het voordeel komt uit op € 1.000 of € 2.000 per jaar, afhankelijk van de 'tranche' waar iemand in zit.
4. Om gemeenten te stimuleren meer beschut werkplekken te realiseren, stelt het Rijk tijdelijke middelen beschikbaar: een financiële stimulans (bonus) voor iedere beschut werkplek die gerealiseerd wordt. Het gaat om een bedrag van circa € 3.000 per beschut werkplek in de periode 2016-2020.

Volgens het Rijk zijn de structurele middelen voldoende om een beschut werkplek te kunnen realiseren, maar hier zijn een aantal kanttekeningen bij te maken.

Kanttekeningen financiering beschut werk

Ad 1: Er zijn middelen toegevoegd voor begeleiding in het Participatiebudget, maar van de andere kant wordt het totaalbudget (waarin ook de middelen voor de Wsw zijn opgenomen) jaarlijks gekort. Inzet van de middelen voor begeleiding beschut werk kan dus ten koste gaan van de middelen voor de overige doelgroepen.

Ad 2: Er zijn middelen toegevoegd aan het I-deel (BUIG-budget) voor loonkostensubsidie beschut werk, maar tegelijkertijd is er een nieuw verdeelmodel ingevoerd. Dit model pakt met name voor kleine gemeenten ongunstig uit, waardoor er tekorten zijn of worden verwacht op het BUIG-budget. Voor tekorten op het BUIG budget komen gemeenten onder voorwaarden in aanmerking voor de Vangnetregeling, maar die vergoed maar een klein deel van de tekorten.

Ad 3: Het LIV gaat om een premiekorting van de belastingdienst. Het is niet zeker of deze korting altijd blijft bestaan, terwijl een arbeidscontract beschut werk (uiteindelijk) voor onbepaalde tijd geldt.

Ad. 4: Het gaat om een tijdelijke bonus (vijf jaar), terwijl de kosten voor beschut werk structureel zijn.

Ook de VNG plaatst kanttekeningen en constateert dat gemeenten in financiële problemen raken door de invoering van verplicht beschut werk (zie bijlage).

Kosten alternatieven

Als in een jaar méér positieve adviezen beschut werk door UWV worden afgegeven dan waarmee in de landelijke taakstelling rekening is gehouden, kunnen er in plaats van het aanbieden van meer beschutte werkplekken, alternatieve voorzieningen worden ingezet, tot het moment dat er weer ruimte is in de taakstelling. Deze alternatieve voorzieningen moeten wel gericht zijn op arbeidsinschakeling. Te denken valt aan een werkstage of aan 'sociale activering gericht op arbeid'. Kosten hiervan bedragen op jaarbasis naar inschatting ca. € 3.500 en zijn dus goedkoper dan beschut werk.

Voorstel

Het voorstel is om geen hoger aantal beschut werk dienstbetrekkingen aan te bieden dan door het Rijk verplicht wordt gesteld. De reden hiervoor is dat het aantal verplicht in te vullen plekken jaarlijks stijgt, de financiële gevolgen op lange termijn onzeker zijn en het (uiteindelijk) om dienstverbanden voor onbepaalde tijd gaat. Als alternatieve tijdelijke voorzieningen (in te zetten tot het moment dat er ruimte is in de taakstelling) worden 'sociale activering gericht op arbeidsinschakeling' en de werkstage voorgesteld.

Financiële problemen gemeenten door verplicht beschut werk

Naar Participatiewet

3 februari 2017

In de toelichting op de regeling tot vaststelling aantallen beschut werk geeft het Ministerie van SZW aan dat gemeenten ‘gematst’ worden: de gelden die vanaf 2015 in de Integratie Uitkering Sociaal Domein aan gemeenten beschikbaar zijn gesteld, blijven beschikbaar voor gemeenten.

Het ministerie spreekt in dat kader zelfs van een ‘financieel voordeel’ voor gemeenten. Deze redenering is onjuist.

De middelen die beschikbaar zijn gesteld aan gemeenten in de Integratie Uitkering Sociaal Domein zijn vrij besteedbaar. In 2015 en 2016 was er geen sprake van een verplichting om beschutte werkplekken te organiseren en werd het totale budget gevoed met een fictief bedrag voor beschut werk.

Gemeenten gaven de afgelopen jaren consequent aan dat één van de redenen om geen of veel minder beschutte werkplekken in te richten, te maken had met de te lage budgetten die het Rijk ter beschikking stelt daarvoor. Ze hebben voor hun burgers naar alternatieven gezocht om hen in staat te stellen te participeren in de maatschappij.

De middelen uit de Integratie Uitkering Sociaal Domein zijn dus ingezet voor andere instrumenten gericht op werk en participatie. Er is dus geen sprake van budget dat op de plank is blijven liggen en zeker geen sprake van een financieel voordeel.

Sterker nog, gemeenten komen al jaren tekort op het onderdeel Werk en Inkomen. De verwachting is dat de financiële problemen van gemeenten op het terrein van Werk en Inkomen als gevolg van de verplichting om beschutte werkplekken in te richten, zullen verergeren en nog meer zichtbaar zullen worden.

https://vng.nl/onderwerpenindex/werk-en-inkomen/participatiewet/nieuws/financiele-problemen-gemeenten-door-verplicht-beschut-werk?utm_source=SZignalering&utm_campaign=4e70eea65d-EMAIL_CAMPAIGN_2017_02_06&utm_medium=email&utm_term=0_b28b876763-4e70eea65d-139693669